List 16. **NOVICE** Tečaj LVI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 22. aprila 1898.

Politiški oddelek.

Kakšen bo konec krizi?

(Mnenje slovanskega drž. poslanca).

Imeli smo priložnost, govoriti z nekim slovanskim državnim poslancem o političnem položaju in o bližnji prihodnjosti v naši državni polovici. V naslednjih vrstah prijavljamo, kar nam je dotični poslanec povedal kot svoje osebno mnenje.

Sedanja notranjepolitična kriza je za državo jako nevarna, zlasti zategadelj, ker jej jemlje ugled na zunaj, ker ubija zaupanje prebivalstva do parlamentarizma in ker je notranjo moč države tako razrahljala, da Avstrija sedaj faktično ni v stanu, varovati v slučaju zunanjepolitičnih konfliktov svoj ugled in zastopati svoje stališče s tisto enerižijo, kakor takrat, kadar je doma konsolidovana. Da trpi tudi narodno gospodarstvo zlasti Cislitvanske in da kriza ni na korist državnemu kreditu, je ob sebi umevno.

V naši državi imamo še vedno navidezen parlamentarizem, dejanski pa odločujejo izven parlamenta stoječi krogi, dvorni, birokratični in vojaški, še vedno povse svojevoljno. Zategadelj je absolutno nemogoče uganiti, kako se konča sedanja kriza Mogoče je vse. Mogoče je, da se narodnostno, jezikovno in ustavno vprašanje reši v smislu adresnega načrta desnice, a ravno tako je mogoče, da se reši v smislu nemških nacijonalcev, kateri se zelo trudijo, da postanajo „regierungsfähig“, prav kakor da vohajo jutranji zrak. Zmaga levice je toliko verjetnejša, ker je vsa generaliteta slovanskim narodom jako nasprotna in ker popolnoma simpatizuje z Nemci. Nihče bi ne mislil, da ima Wolf zlasti v višjih uradniških krogih jako mnogo simpatij.

Konec krize pa še ne pride tako kmalu, kakor utegne kdo misliti. Letos, v jubilejskem letu, že celo ne. Vlada ima sedaj samo jeden namen, doseči obnovitev nagodbe z Ogersko vsaj za dobo jednega leta, vsaj provizorno obnovitev, za daljšo prihodnost se še ne meni, z njo si še ne beli glave. Avstrija ni še nikdar tirala politike v velikem slogu, kakor Bismarck ali Gladstone Angleška misli za celo stoletje naprej, Rusija tudi, Avstrija pa ne vidi nikdar dlje, kakor do konca nosa. Avstrija je še vedno živela iz rok v usta, in zato se da lahko reči, da odločilni krogi danes še prav nič ne vedo, kaj ukrenejo prihodnje leto, danes vedo le jedno: Krona želi, da se obnovi nagodba.

Na to dela tudi ministerstvo. Slovani nimajo vzroka temu ministerstvo zaupati, pa tudi za nezaupnost ni še vzroka. Vlada lavira; proti Slovanom neče delati, ker potrebuje slovanske glasove za nagodbo, proti Nemcem pa tudi ne, ker jih hoče pomiriti in pridobiti za to, da omogočijo redno delovanje v parlamentu. Zadovoljna s tako politiko seveda ni nobena stranka, a vlada tudi na to reflektuje, ona reflektuje samo na nagodbo.

Ne da se reči, bo-li imelo njeno prizadevanje kaj vspeha, se-li posreči, doseči vsaj jednoletni nagodbeni provizorij parlamentarnim potom. Položaj se premeni vsako uro, ker prinese vsaka ura novih komplikacij. Sedaj se sme domnevati, da se vladi njen namen posreči, s tem pa še nikakor ni rečeno, da bodo prihodnji teden, ko se snide državni zbor, položaj še vedno tako ugoden. Ako se ne posreči, dognati nagodbenega provizorija parlamentarnim potom, pa vlada tudi še ne dobi sivih las. Dolžna je, nagodbene predloge do 1. maja predložiti poslanski zbornici in to se tudi zgodi. Če jih parlament ne odobri, se uveljavi nov provizorij izvenparlamentarnim potom, s pomočjo cesarske naredbe, čemur Madjari ne bodo ugovarjali, saj jim je cislitvanska kriza le na korist. Ta kriza je že itak veliki upliv Madjarov podesetorila in skoro se bo reklo, da so Madjari odločilni element v državi.

Thunovo ministerstvo ni razvilo nikacega programa. To je naravno. Thun sploh nima pravega programa. Jedina točka njegovega programa je obnovitev nagodbe, vse drugo je odložil na poznejši, ugodnejši čas. Zdaj je nje-

gova naloga, posredovati mej strankami, da mu nagodbo dovolijo.

Ako se Thunu ne posreči narediti red v parlamentu, vladal bode letošnje leto brez parlamentu. Tega namena ni prikrival in to je tudi povse naravno, saj vender ne gre, da bi srditi parlamentarni boji motili redko slavnost petdesetletnice cesarjevega vladanja.

Odločitev v krizi nam prinese šele prihodnje leto. Takrat pokaže grof Thun, da ni samo mehak kakor vosek in gladek kakor jegulja, ampak da zna biti tudi skrajno brezobziren in energičen. Proti komu pokaže to svojo energijo, tega danes morda še sam ne ve.

Nemci svojih zahtev najbrž ne bodo dosegli, vsaj vseh ne, ali mogoče je tudi, da se obrne vladna moč proti Slovanom. S parlamentom Thun ne bo prihodnje leto več tako ravnal, kakor letos, zlasti neprijetno pa bodo njegovo roko čutili nemški radikalci, s katerimi se on ne sprijazni nikdar, ker je strogodinastičen in je pripravljen rabiti tudi najbrutalnejšo silo, da zatre vsako protidinastično gibanje.

Če prihodnje leto ne doseže vlada miru in reda v parlamentu, potem pride katastrofa. Kaj se zgodi, to vedi Bog. Da se niso socijalni demokratje kompromitirali, bi vlada morda oktroirala Taaffejev volilni red; morda razpusti drž. zbor in poskusi svojo srečo z novimi volitvami; morda oktroira narodnosten in jezikoven zakon; morda oktroira nemški državni jezik; morda da zopet dež. zborom pravico voliti drž. poslance; morda sistira ustavo in uvede absolutizem; morda .... tacih kombinacij je nebroj in Slovanom si ni treba beliti glave ž njimi, Slovani naj store v sedanjih velekritičnih časih svojo dolžnost napram monarhiji ne glede na to, kdo je ministerski predsednik, naj svojim neštevilnim zaslugam za krono in monarhijo dodajo novo. Morda se jim to zopet poplača z nehvaležnostjo, kakor doslej še vedno, a prebili bodo tudi nove izkušnje. Notranja moč Slovanov je tolika, da jih nobena sila ne stare. Ako bi se ponovil poskus, vladati Slovanom sovražno, se hitro izkaže, da je popolnoma nemogoče, da mora Avstrija razpasti, ako ne zadovolji pravični, terjatev svojih slovanskih narodov.

Politični pregled.

Državni zbor se je sešel v sredo. Kar se je vedelo v naprej, da se zgodi, to se je tudi resnično zgodilo. Nemci silijo zbornico, da trati čas z obravnavami o predlogih, kateri so bili stavljeni iz same nagajivosti. Ministerski predsednik je skušal pridobiti Nemce, naj bi vsaj dovolili, da se najnujnejše stvari rešijo v večernih sejah, toda preširni Nemci so tudi to zahtevo odločno odklonilo, tirjajoč, da mora vlada prej preklicati jezikovne naredbe. Vsled tega postopanja Nemcev bo državni zbor le malo časa zboroval, namreč samo do sestanka delegacij, ki je določen na dan 9. maja. Potem se zbornica ne snide prej, kakor konec meseca novembra a tudi tedaj samo da ukrene kar treba za proslavo cesarjeve petdesetletnice, sicer pa letos nič več.

Mladočehi imajo na vse strani jako težko stališče, odkar so opustili svojo opozicijonalno pozicijo in podpirajo vlado. Radikalci jim delajo veliko sitnostij. Radikalci so uprizorili veliko agitacijo proti mladočeški stranki, očitajoč jej, da se je izneverila svojemu programu, da pobira drobtinice, kakor nekdaj Mladočehi, zraven pa vladi dela tlako Ta agitacija narašča čedalje bolj in je dobila vidnega izraza s kandidaturo izza pravde „omladincev“ znanega dr. Rašina prori finančnemu ministru dr. Kaizlu. Še nevarnejše kakor to pa je stališče nekaterih drž. poslancev mladočeških, ki hočejo izstopiti iz stranke, ako ne bo ves klub glasoval proti nagodbi z Ogerski.

Zmagujoči Schönerer. — Čas velikonočnih počitnic ni bil čas miru in čas počitka za tiste nemškoliberalne in nemškonacijonalne poslance, kateri se nečejo podvreči vodstvu Jurija Schönererja. Nemški radikalci so proti dotičnim poslancem uprizorili veliko gonjo in so volilce tako nahujskali, da je kar deževalo odkritih in prikritih nezaupnic. Facit tega je, da so se udali tudi tisti nemški poslanci, kateri so se bili upirali Schönerjevi komandi in da bodo tirali odločno obstrukcijo, dokler jim da vlada priliko za to. Radikalizem je zmagal — Slovani nimamo vzroka žalovati radi tega.

Hrvatska. — Te dni so Hrvatje slovesno praznovali štiridesetletnico, kar je bila namesto latinščine uvedena hrvaščina kot uradni jezik v Banovini. To je bilo dejstvo velikega političnega pomena, katero je Hrvatsko v narodnem oziru znatno povzdignilo in znamenito uplivalo na razvoj hrvatskih razmer.

Ogerska. — Podpredsednik poslanske zbornice Lang, je bil, kakor smo že omenili, izdal spis, v katerem je dokazoval, da Madjari nimajo vzroka zavzemati se za ohranitev prevlade Nemcev v Cislitvanski, ampak da naj se sprijaznijo z mislijo, da dobi prevlade Slovani. Mej Madjari se je radi tega razvnela daljša polemika, iz katere je razvidno, da merodajni madjarski listi še vedno simpatizujejo z Nemci in da stoje v sedanjem boju mej Nemci in Slovani na strani Nemcev. Morda se bodo še kesali.

Kristijan IX. — Danski kralj je praznoval pred kratkim svojo osemdesetletnico. „Tast Evrope“ ga v šali nazivljejo, ker je v rodbinski zvezi malone z vsemi vladarskimi hišami v Evropi. Najstarejša kči Aleksandra, je soproga angleškega prestolonaslednika; druga hči Dagmar, je vdova carja Aleksandra III. in mati sedanjega ruskega vladarja. Prestolonaslednik Friderik ima za soprogo švedsko princezinjo Lujizo in kraljev brat Viljem pa kot Jurij I. kraljuje v Grški.

Francija. — Za bodeče volitve v parlament, ki so bodo vršile dne 8. oziroma 22. maja, se je pričela borba na celi črti. Stojita si nasproti dve stranki. Stranka ki zahteva revizijo Dreyfusove afere in ona, ki se tej ustavlja. Torej v imenu Dreyfusa se bo volilo v prihodnji francoski parlament.

Azija. — Kakor je Nemčiji, Rusiji in Angliji, ravno tako je ustregla Kitajska Franciji in ji prepustila otok Hainan. Tako imajo zdaj štiri evropske velevlasti svoje pozicije v vzhodni Aziji. Druga druzi ne bode pustila, da bi katera nadalje prodirala in si zagotovila še ugodnejše stališče.

Španija in Amerika. — Na obeh straneh se delajo največje priprave za vojsko. Povdarja se, da Amerika zaradi tega tako odlaša z napovedbo vojske, da se dobro pripravi. Največ pa vlada mej Amerikanci zaradi tega tako navdušenje za vojsko s Španijo, ker obilo pripravne dajo znatnega zaslužka ljudem. Španija tudi ne počiva in nabira marljivo denar za nove ladije. Velikaši darujejo ogromne svoto in nabranega je že par milijonov. Španjci se močno zanesejo na svojo mornarico v preteči vojski. Ta obstoji iz sedmih torpedovk, petih oklopnih vojnih ladij in dveh križark. Poleg tega imajo Španjci oklopnico „Alfonzij XII.“, križarki I. vrste „Alfonzij XIII.“ in „Reina Mercedec“ štiri križarke II. vrste in osem torpedovk. Dogotavlja oziroma popravlja se še deset nadaljnih, deloma oklopnih ladij. Skupaj ima Španija 36 večjih ladij, katere lahko porablja v slučaji vojske z Amerikanci. Z nabranim denarjem hočejo še pomnožiti mornarico.

Obrtnija.

Konsumna društva.

V zadnjih letih so bila v raznih slovenskih krajih ustanovljena konsumna društva, ki so ponekod dali povoda strastnim političnim bojem in spravila že nekaj malih trgovcev in gostilničarjev v obupen položaj.

Mi nismo načelni nasprotniki konsumnih društev in tudi nismo prijatelji posojilnic, katere izkoriščajo posamezniki za svoj žep.

Pri vsakem novem društvu je treba uvaževati dejanske razmere, lokalne potrebe in tudi osebe, katere naj društvo vodijo, drugače se delajo le brezmiselni eksperimenti, ki po nepotrebnem prouzročajo stroške, begajo nepoučeno ljudstvo in delajo razpor in sovraštvo mej sosedi, ki so vezani drug na druzega.

Konsumna društva imajo namen, nakupovati za svoje člane živila in druge, pri gospodarstvu potrebne stvari v veliki množini, dobro blago in po primerno nizki ceni. Taka društva so nastala najprvo na Angleškem in so se širila zlasti v velikih fabriških krajih, kjer je mnogo prebivalstva delavskega stanu. Na Avstrijskem se širijo počasi in tudi ne prospevajo tako, kakor na Angleškem, ker ni jednakih razmer in potreb. Namenjena so v prvi vrsti delavskim in vbožnim stanovom. Na mestu so tam, kjer gosto prebivalstvo samo malo pridela in težko dobiva živila po primernih cenah.

Kjer biva še kolikaj zdravo kmečko prebivalstvo, so gotovo bolj umestne produktivne zadruge n. pr. za sadjarstvo, vinarstvo, mlekarstvo itd., nego konsumna društva. Našemu kmetovalcu naj se pomaga, da poveča in zboljša svoje pridelke, da to, kar rabi, kolikor mogoče pridela sam. Ga podpirati v tem, da se poveča konsum, poraba ali celo potrata tega, kar mora kupovati, je zanj nevarno in pogubno. Skušnje, katere imamo danes s konsumnimi društvi, niso posebno vabljive za nas. Posebno ne moremo odobravati tega, da konsumna društva točijo vino in razno čorbo na drobno in vadijo ljudi pijančevati in zapravljati. Mesto da bi se podpiralo domače vinarstvo in kupovali pošteni domači pridelki, širi se petijot in druga ponarejena vina. Komur je znano, koliko dela, truda in stroškov je z vinogradi, bode že po ceni spoznal, kako vino kupi.

Gostilne so do malega vse prazne in tudi trgovci, kateri niso premoženja podedovali ali si kaj prihranili v boljših časih, le težko izhajajo. V zadnjih letih doživeli nekakih smo mnogo konkurzov in več trgovcev je popustilo trgovino, videč da ne gre. Skoro vsi delajo brez trgovskih pomočnikov; sami s svojimi družinami, od raznega jutra do poznega večera stojé v prodajalnicah in vender se ne more trditi, da delajo take kupčije, da bi se jih moglo zavidati. Nemogoče se nam pa vidi, da bi mogli ž njimi konkurirati v trgovini popolnoma neizurjeni možje, kateri bi se morali zanašati le na poštenost in vestnost tujih ljudi. Sedanji trgovci delajo vsi s svojimi družinami z malimi izjemami vsi v svojih hišah. Konsumna društva morajo vse plačevati, prostore za prodajalnico in trgovske pomočnike.

Ako je vino v gostilnah predrago, česar ne zanikamo, in ako kdo potrebuje pri gospodarstvu kaj več vina, si ga lahko kupi po primerni ceni. Ako komu domači trgovci in obrtniki ne ugajajo, si lahko naroči blaga po železnici od koder si hoče.

Sicer pa mislimo, da morajo živeti vsi stanovi in da je vsak delavec vreden plačila. Ako zatremo naš trgovski stan, močnejše davkoplačevalce, komu naj prodaja kmetovalec, svoje pridelke in kdo naj nosi težka občinska bremena? Vsak najbolje vé, k e ga črevelj žuli, in radi tega rad misli, da drugi nimajo takih boločin.

Tudi trgovec se mora učiti in ravno pri trgovcih vidimo razmerno največkrat poraze, ako ne razumejo svojega posla. Za občine bode najbolje, ako se bode vsakdo v prvi vrsti držal tega, kar se je učil, in ako ne bode preganjal soseda iz zavisti. Notar naj dela pisma, trgovec prodaja in kupuje, kovač kuje, oratar orje itd. Nihča naj ne pretirava svojih zahtev in šlo bode.

Kmetijstvo.

Važna kmetijska ustanovitev.

Že preteklo leto so časniki naznanili, da se je osnovala v Žalcu „Kmetijska zadruga za spodnje Štajersko“, vknjižena zadruga z omejenim poroštvom. Okrožno trgovinsko sodišče v Celji je to zadrugo trgovinsko vknjižilo, katera je začela z dnem 1. marcem t. l. delovati.

Namen zadruge je, da posreduje med udi kot kupovalci v vseh poljedelskih potrebščinah na eni, in mej prodajalci na drugi strani zato, da dobijo kmetovalci svoje potrebščine skupno, naravnost iz prve roke in nepokvarjeno ter kolikor možno po ceni. Dalje da posreduje med poljedelci na eni in konsumenti na drugi strani tako, da bodejo poljedelci vse svoje poljedelske, živinorejske, gospodarske, vinorejske, sadjerejske, čebelarske in mlekarske pridelke in proizvode skupno naravnost na odjemalce in kolikor možno dobro prodajali, da izostanejo vsi mešetarji in prekupci ter se obvaruje poljedelec škode. Zadruga bode posredovala da zavarujejo poljedjelci svojo blago na polji in v hramu zopet elementarne nezgode, da se poravnajo prepiri doma in zabranijo drage pravde, da si pridobi vsak poljedelec praktičen in teoretičen poduk v svoji stroki, sploh, da se dvigne poljedelec do viši stopnje blagostanja in obvarje pogina.

Da se pa to zvršiti da, je neobhodno potrebno, da pristopijo vsi kmetovalci in posestniki k tej prvi in jedini kmetijski zadrugi na Slovenskem, kajti le takrat, ako bodejo vsi poljedelci zjedinjeni, se bode dalo veliko

koristnega vanje napraviti. Eden sam ne zamore nič speljati, a če jih je zbranih tisoče, potem pa zamorejo veliko dobrega speljati. Recimo da je v zadrugi 2000 poljedelcev, od kojih ima vsak 10 m. st. ovsa pa 20 m. st. sena za prodati, eni manje, drugi pa več a poprečno recimo toliko. Ako hoče to sam prodati, moral bode prvič ponujati, drugič proda prvemu prekupcu, ta drugemu večjemu, in ta šele s prave roke, Prvič je prodal kmet svoje blago po ceni, drugič pa je mogel bog vedi kaj vse za dobljeni denar kupiti, pijačo mešetarju plačati, doti pitnino tako da je njemu le malo ostalo. Ako pa teh 2000 kmetovalcev naznani zadrugi, da imajo toliko žito ali sena, bode zadruga takoj našla kupca, recimo državo, kateri bode kupil vse blago od zadruge za dobro ceno in gotovi denar. Seve, da se bode moglo vse žito poprej pripeljati v zadružna skladišča, kjer se bode na strojih sčistilo, in le čisto lepo blago predalo. In kakor je v tem slučaju, tako je pri vseh drugih poljedelskih pridelkih in proizvodih. Združeno se da vsaka reč boljše in dražje prodati, kakor če mora kupec od hiše do hiše letati in blago iskati.

Vzemimo hmelj. Ako so vsi hmeljarji združeni in pošljejo uzorce svojega hmelja zadrugi, ali pa ves hmeljski pridelek, se bode ta isti lepo razdelil, lepi skupaj, srednji skupaj in slabi zopet skupaj. Kupci bodo prišli, in ker jim ne bode potreba se voziti okrog, ampak bodejo imeli vse blago (ako tudi le v uzorcih) pred sabo, si bodejo zbrali hmelja kojega in kolikor ga potrebujejo, in istega dobro plačali. Saj to že sedaj vidimo. Zakaj pa proda veliki posestnik svoj hmelj navadno po 10 do 20 gld. m. st. dražje, kot mali kmet? Zato, ker ga ima veliko skupaj in kupec nima nobenih stroškov, nego dati za eden ali dva vagona skupaj blaga, kojega potrebuje.

Vse to pa je le v zjedinjenju mogoče. Na kmetovalcih pa je ležeče, da pristopijo k tej zadrugi. Saj tukaj nobeden ud nič izgubiti nemore. Vsakter, kdor hoče ud te zadruge postati, se mora ustmeno ali pa pismeno pri zadrugi zato oglasiti, podpisati pristopnico in uplačati enkrat za vselej 4 krone vstopnine, in vzeti vsaj eden delež družbe koji znaša 12 kron in se s 3% obrestuje, ter se vrne ali izplača, ako ud izstopi. Vsakter ud je deležen čistega dobička zadruge, in je le z svojim deležem za isto dober. Vsakter ud dobi zadružno knjižico in pravila zadruge, ta zamore takoj zahtevati od zadruge za njega v vseh strokah in potrebščinah poljedelstva posredovanja. Ker se bode ta zadruga zvezala z denarnimi zavodi in osnovala po vsem Slovenskem, kjer se bodejo poljedelci zato oglasili, podružnice, bode vstanu konkurirati z vsemi židovskimi špekulanti, da, zamogla bode iste popolnoma onemogočiti.

Dragi Slovenci! Letos je 50letni jubilej vladanja njegovega veličanstva presvitlega vladarja Franja Josipa I. Vsi narodi Avstrije delajo nato, da se kaj dobrodelnega napravi v večni spomin na ta redki in preslovesni jubilej. S to kmetijsko zadrugo, katero smo zgol iz ljubezni do naroda snovali in veliko noči prebedeli, da so se pravila navse strani za kmeta koristno sestavila, ustanovimo naš skromni spominek za 50letni jubilej vladanja presvitlega vladarja Avstrije Franja Josipa I. In ako hočete slovenski kmetovalci, pa bode ta od nas postavljeni skromni jubeljni spominek postal eden najznamenitejših, najstalnejših in najkoristnejših spominkov, kajti rešil vas bode pogina, in dovedel do pravega blagostanja. Mi vas ne prosimo nobene podpore, kajti zadruga nepotrebuje druge podpore kot da ste vsi njeni udje, in potem bodemo vsi skupaj zahtevali in tudi dobili podpore od dežel in države.

Mi smo pripravljeni Vam, slovenski kmetje pomagati, samo pridite in oglasite se za pomoč. Dal Bog, da postane to našo delo, ta kmetijski jubilejni spominek, trden in in močen v prid in blagor propadajočega ratarja, v prid in blagor naše mile slovenske domovine in skupne Avstrije.

Ivan Kač.

Ktera zračna toplina ugaja živalim?

Srednja zunanja toplina, pri kteri se živali najbolje počutijo, je 10—16°, poprečno rečeno 13° C. To primerno, zdravju najzgodnejšo zračno toploto opažamo jeseni in spomladi, in te sevéda le tedaj, če je vreme lepo. Za lepe jeseni in za prijetne pomladi so torej živali najbolj zdrave, ako ne nagajajo druge, mnogovrstne škodljivosti.

Srednja (pomladanska in jesenska) zračna toplota ugaja sicer vsem domačim živalim, ali gledé na vročino in mraz niso vse živali jednake. V tem pogledu so merodajni: rod (pleme), starost in navada.

Konjem ugaja toplota mnogo bolj, kakor ostali domači živini; oni morejo pri največji vročini počasno delati, in to jim ne kvari zdravja; mraz pa prenašajo konji jako težko. Vendar monam poudarjati, da škoduje plemenitim ali žlahtnim konjem mrzlota veliko bolj, kakor navadnim kljusetom.

Pri govedu so razmere baš nasprotne; ono trpi mraz lažje, kakor vročino. Po letu o hudi vročini vol strašno težko dela, a konj se zato le malo zmeni. Iz tega se učimo, da ne smemo delati z voli o pekoči vročini; če jih pa vendar silimo, izpodkopavamo jim zdravje.

Noben rod naše domače živine ne prenaša mraza tako lahko, kakor ovca; a tudi nobeni drugi živali ne škoduje vročina toliko, kakor njej. Ovca je o hladnem in suhem vremenu mnogo bolj trdna in zdrava, kakor za hude vročine. Izkušnje so to do dobra potrdile. Navedeno velja tudi o kozi.

Prašiče smemo staviti v sredino med govedo in ovco. Njim je vročina še bolj škodljiva kakor govedu, a mrzloto prenašajo težje od ovác. Najbolje se počutijo za časa pomladanskih in jesenskih dnij.

Pekočo vročino prenašajo torej najlažje konji, težje goveda, a še bolj škoduje svinjam, najneugodnejše pa vpliva vročina na ovco. Za mraz so najmanj občutljive ovce, zatim sledé svinje in goveda; najbolj kvarna pa je

mrzlota konjem. Goveda, ovce in svinje (njim je vročina kvarna) zbolé po letu češče, nego po zimi: konji pa bolehajo po zimi bolj pogosto, kakor za vročine.

Sesajoča in nedorasla živina potrebuje več toplote, kakor ona v moški dobi. O tem se lahko prepričamo, ako opazujemo, kako se zarivajo mlade živalice za mraza druga v drugo, da se segrejejo. Tudi stare živali prenašajo mraz težje od odraslih.

Domače živali se polagoma privadijo neprimerni gorkoti in mrazu. Telo se navadi sčasoma na obstoječe razmere. Vendar pa se ne odreče živina nikoli popolnoma svoji naravi.

Iz navedenega sledi nauk: Odvračajte od vseh živalij po mogočosti preveliko vročino in prehud mraz. Ne delajte z govedi in ne gonite ovác in svinj o pekoči vročini. Preskrbite mladim ter nedorastlim živalim gorkih hlevov. Goved, starost mnogim boleznim, dalje pa tudi ne donašajo prestare živali dovoljnih dohodkov.

Kmetijske raznoterosti.

— **Vpliv plesnivega kruha na domače živali.** Skoraj povsod dajó plesniv kruh perutnini. To ni prav in se mnogokrat zelo maščuje. Dasi je kruh sicer, če se poklada v majhnih deležih, prav dobra krma vsem domačim živalim, plesniv kruh ima celo strupena svojstva in je škodljiv, ker povzroča klanje, napenjanje, drisko i. t. d., ali pa vnetje in prisad prebavil in s tem smrt. Breje živali po plesnivem kruhu lahko izvržejo. Taka škodljiva svojstva imajo tudi plesnive lanene preše, ki tudi povzročajo vnetje želodca in črev. Kdor hoče plesniv kruh porabiti za krmo, naj ga prej skuha; s tem umori plesen, da ne škoduje več.

— **O sadnem drevju, ki raste ob cestah.** Nekteri sadno drevje radi sade ob cestah. Toda taka drevesa večkrat poškodujejo nespametni ljudje ali pa tudi živina, ki se goni na pašo. Da bi takemu zlu kolikor toliko prišel v okom, izmislil si je neki strokovnjak nekaj, kar je zelo vredno posnemanja. Ko se namreč drevo obkoli, pribijejo naj se na one konce kolov, ki pridejo v zemljo, povprečno kosi lesa, vsled česar jih ni moči izvleči iz zemlje. Med drevesce in med kole naj se denejo šopi slame in drevo naj se potem trdno priveže h kolcem. To ne bode drevescu nič škodovalo, ker se slama sčasoma zmeči ter se drevescu uda. Da se drevesce prehitro ne posuši ali zaradi suše ne usahne, naj se mu steblo ovije z lubom gladkih lip. Da se pa zabrani pristop k drevesu, napravi naj se iz navadnega kamenja, ki leži ob cesti, $^3/_4$ metra visok suh zid v polkrogu, in sicer na nasprotni strani cestnega jarka, ter naj se napolni s trnjem. Ogibala se bode potem drevesca gotovo vsaka žival, izvzemši koze.

Poučni in zabavni del.

Ivan Durak.

(Povest, ruski spisal Lev. Tolstoj.)

(Konec.)

Zakaj nam ne vrnete, vprašajo vojaki jokajoče? Zakaj zapravljate slabó svoje imetje? Ako bi je rabili, vzemite je rajši. Vojaki so postali žalostni. Nočejo več dalje, in vsa vojska se razprši.

XII.

Tako je odšel stari hudič, ne da bi z vojaki ujel Ivana, Spremeni se v imenitnega gospoda in pride v Ivanovo cesarstvo, da bi se tam naselil; kakor Tarasa-debeluha, hoče tudi Ivana z denarjem podkupiti.

Hočem vam dobro storiti, reče cesarju naučiti vas namreč pameti in modrosti. Hočem vam sezidati hišo in jo s pohištvom napolniti.

Dobro, odgovori Ivan, ostani pri meni.

Imenitni gospod prenoči čez noč pri njem, drugo jutro pa gre na trg, vzame veliko vrečo zlata in list papirja in reče: Vsi živite, kakor svinje, — jaz vas hočem naučiti, kako se mora živeti. Sezidajte hišo po tem načrtu, vi delajte, jaz pa vam bodem kazal in vam sè zlati in denarjem plačeval. Pokaže jim tudi zlato. Neumneži se začudijo, ker pri njih ni bilo najti denarja, ampak menjavali so drug druzemu reči in plačevali z delom. Čuden se jim zdi zlat denar, češ, lepe reči to. In začnejo delati gospodu za zlat denar reči. Hudič jim je dejal denar, kakor pri Tarasu; prinašali so mu za denar vsako stvar in opravljali vsako delo. Hudič se jim čudi ter si misli: delo mi gre od rok; sedaj bom uničil neumneža, kakor poprej Tarasa, in potem ga bom kupil z dušo in telesom vred.

Ko pa so bedaki nabrali zlata, razdajali so ga vsem ženskam za uhane in ga vpletli vsem otrokom v lasé; in otroci so se začeli kmalu po ulicah igrati z denarjem; vsi so ga imeli mnogo ter ga niso hoteli več jemati. Toda poslopje imenitnega gospoda je bilo še le do polovice sezidano, in živeža in živine še ni imel. Da naznaniti, naj bi prišli ljudje k njemu delat, naj bi mu navozili živeža in mu pripeljali živine, za vsako reč in vsako delo bode plačal prav drago.

Pa nihče noče iti delat, in nihče ne prinese ničesar. Samo včasih je prišel kak deček ali kaka deklica, da bi prodala jajca, sicer pa se ni prikazal nihče, tako da mu je že jesti primanjkovalo.

Imenitni gospod se poda od gladu prisiljen po vasi kupovat si živeža; pride v neko hišo in ponuja cekin za majhno ribo. Ne rabim, dragi moj, mu odvrnejo. Otrok nimam, da bi se igrali ž njim, sicer pa imam že taki tri zlate kot dragocenost.

Potem pride h kmetu po kruha, pa tudi kmet ni vzel denarja, češ, da ga ne potrebuje. Če hočeš zaradi Kristusa vzeti, počakaj; rekel bom ženi, naj ti ga odreže. Ko hudič to sliši, pljune in zbeži od kmeta. Ne da bi vzel radi Kristusa, še slišati noče te besede, bilo mu je hujše, kakor bi ga z nožem rezal.

Tako ni dobil tudi kruha ne. Vsak je rekel, da ne da ničesar za denar, kamor koli pride stari hudič, ampak rečejo mu, naj prinese kaj druzega, ali naj pride delat, ali naj vzame radi Kristusa.

Pa hudič nima ničesar razun denarja, delati se mu ne ljubi; a radi Kristusa kaj vzeti celo noče. Zategadelj se razjezi stari hudič ter reče: Česa pa še potrebujete,

ako vam dam denarja. Kupite si lahko zanj vsega in najmete vsakega delavca.

Pa neumneži ga ne poslušajo. Čemu nam bo denar, kam ga hočemo dati. Stari hudič se vleže brez večerje spat. To zve tudi Ivan-durak. Pridejo k njemu ljudje in ga vprašajo, kaj nam je početi? Prišel je k nam imeniten gospod, ki rad dobro jè in pije in se lepo oblači, a delati noče ali vzeti kaj radi Kristusa, ne prosjači, ampak ponuja samo denar. Prej so mu dajali vsega, a naposled so se spametovali in sedaj mu ne dajo ničesar več. Kaj hočemo ž njim početi? Ne videli bi radi, da bi nam od gladu umrl.

Ivan jih posluša in jim reče: Zastran mene, rediti ga bo treba. Hodi naj od hiše do hiše in naj pase živino.

Staremu hudiču ni ostalo drnzega, kakor hoditi od hiše do hiše. Prišla je tudi vrsta na Ivanovo hišo. Prišel je k njemu obedovat, pa Ivanova nema sestra ni prihranila ničesar. Opeharili so jo često takšni, ki pasejo lenobo. Oni, ki nič ne delajo, prihajajo bolj zgodaj k obedu in pojedo vso kašo. Izmisli si sedaj, da bi spoznavala sleparje po rokah; tega, ki ima žolje na rokah, bode pogostila, kteri pa jih ne bo imel, dobil bode ostanke.

Stari hudić sede za mizo; nema deklica pa ga prime za roke, pogleda, žuljev ni, roke so čiste, gladke, nokti dolgi. Začela je tuliti in vlekla hudiča izza mize. Ivanova žena pa mu reče: Ne terjaj nas, imenitni gospod, naša mačeha ne pusti nikogar za mizo, ako nima žuljev na rokah. Počakaj nekoliko, da ljudje objedo, potem dobiš ostanke.

Hudič je bil razžaljen, ker ga hočejo pri cesarju rediti kakor svinje. Začel je Ivanu tožiti: Neumen je zakon v tvojem cesarstvu, ker morajo vsi ljudje z rokami delati. To ste si prav neumno izmislili. Morda delajo ljudje samo z rokami? Kaj misliš, s čim delajo pametni ljndje?

Ivan mu odgovori: Kako hočemo vedeti, mi neumneži, ki delamo vedno z rokami in s hrbtom. To pride od tod, ker ste neumni. Naučiti vas hočem, pravi hudič, kako se dela z glavo; spoznali boste, da je koristnejše, z glavo delati kakor z rokami. Ivanu se zdi to čudno in reče. No, ne imenujejo nas zastonj neumneže.

In stari hudič jame govoriti, da tudi z glavo delati ni prav lahko. Vi, postavim, mi ne daste jesti, ker nimam žuljev na rokah, pa ne veste tega, da je stokrat težje z glavo delati. Že dvakrat mi je hotela glava počiti. Ivan se zamisli. Za kaj se pa, dragi moj, tako trudiš, vpraša hudiča? Morda je lahko, kadar glava poči. Ti bi že boljše lahko delo opravljal z rokami in s hrbtom.

Hudič pa mu reče. Zato se tako mučim, ker se mi vi norci smilite. Če bi se ne trudil, ostali bi na veke neumni.

Jaz sem z glavo že prej delal, zdaj hočem tudi vas naučiti. Ivan se začudi in reče hudiču: Nauči nas, a če si pokvariš v drugič roke, zameniš jih lahko z glavo.

Hudič je obljubil jih naučiti:

In Ivan je dal naznaniti po vsem cesarstvu, da je prišel imeniten gospod in bo učil vsakega, kako se dela z glavo, in da je mogoče z glavo boljše delati, kakor z rokami, naj bi toraj prišli učit se.

Bila je v Ivanovem cesarstvu napravljena visoka stražarnica, in na njo je bila prislonjena ravna lestvica; na vrhu pa je bila soba. Tja gori je posadil Ivan gospoda, da bi ga imel pred očmi.

Gospod je stopil na stražarnico in začel govoriti od tam. Norci so prišli od vseh krajev, da bi videli, Mislili so, da bo gospod dejanski pokazal, kako se dela brez rok. A stari hudič je učil samo z besedami, kako je mogoče živeti, ne da bi delali.

Norci niso razumeli ničesar. Gledali so in gledali in naposled so se razšli po svojih opravkih.

Oni pa je stal na stražarnici cela dva dni in je vedno učil. Pa zljubilo so mu je jesti. Pa neumneži še mislili niso, da bi mu nesli jedij na stražarnico. Mislili so, če je boljše z glavo delati kakor z rokami, tedaj si bo že iz lahka dobil kruha z glavo. Stal je drugi dan na stražarnici in vedno govoril. Ljudstvo pa je prihajalo, gledalo nekaj časa, potem pa se razšlo. Tudi Ivan je spraševal ljudi, če je gospod že začel z glavo delati. Ti pa so mu odgovorili, da še ne, da še vedno klepeta.

Še jeden dan je ostal na stražarnici, a postal je slaboten, enkrat se je zapotekel in z glavo ob stol butnil. To je zapazil jeden norec, povedal Ivanovi ženi, a Ivanova žena je tekla k možu na pašo.

Pojdiva pogledat, pravi mu, ljudje govoré, da je začel gospod z glavo delati. Ivan se začudi.

Res govoré? Zavrne kobile in gre k stražarnici. Ko je prišel tja, oslabel je hudič vsled gladu že popolnoma, spodtikal se in se butal z glavo ob strop. Ko je došel Ivan, spodtaknil se je hudič zopet, padal in potakaje se po lestvici udaril z glavo ob kline in vse zlomil. Res je, reče Ivan, imenitni gospod je govoril resnico, da se mu bo v drugič glava razbila.

To niso žulji; od takega dela dobiš grče na glavi.

Hudič se je zvalil pred lestvico in zabodel z glavo v zemljo. Ivan je hotel pogledati, ali je gospod mnogo izdelal, kar naenkrat se zemlja odpre in stari hudić se zvrne skozi njo, le luknja je ostala.

Ivan se popraska in reče; Vidiš, taka nesreča! To je zopet on. Močan je moral biti.

Ivan se živi sedaj in vse ljudstvo hiti v njegovo cesarstvo, tudi brata sta prišla k njemu in on nju redi.

Kdor koli pride, reče mu: Živi me. Ta pa je z vsem zadovoljen. Vsakega sprejme, ker ima vsega zadosti.

Samo jeden običaj je tudi sedaj v njegovem cesarstvu: Kdor ima žulje na rokah, sede k mizi, a kdor jih nima, ta dobi ostanke.

Književnost.

— »Gozdovnik«. Povest iz ameriškega življenja. II del, jako zanimive vsebine, je ravnokar izšel, cena mu je 40 kr. Založil in prodaja Anton Turk, knjigovezec v Ljubljani, Dunajska cesta.

Novice.

— **Imenovanje**. Profesor na novomeški gimnaziji g. Luka Pintar je imenovan skriptorjem licijalne knjižnice v Ljubljani, g. dr. Pipenbacher suplent na ljubljanski nižji gimnaziji pa stalnim učiteljem na novomeški gimnazijil

— **Rudeči križ.** Dne 16. t. m. se je vršil pod predsedstvom I. podpredsednika, gosp. ces. svetnika Iv. Murnika, redni letni občni zbor deželnega pomožnega društva Rdečega križa za Kranjsko. Predsednik pozdravi zbor, posebno vojaške svetnike, gosp. c. in kr. višje-štabnega zdravnika dr. vitez Wagner-ja in gosp. stotnika Ivan Žagarja, potem pojasni v kratkem delovanje društveno v l. 1897., na kar se odobrujé vzameta na znanje letno poročilo in računski zaključek. Društvo je štelo v minolem letu 3 častne člane, 209 rednih in 2 podporna člana. Premoženje je znašalo 15.808 gld. 54 kr. v gotovini in 565 gld. v obligacijah in srečkah. Dohodki so znašali 1761 gld. 17 kr., stroški 649 gld. 97 kr. K poslednjim spadajo upravni stroški v znesku 304 gld. 97 kr., podpora za po toči prizadete Dolenjce 200 gld., podpori dvema invalidoma skupaj 15 gld. in 30% prispevek na centralno zalogo v znesku 130 gld. Koncem leta se je premoženje pomnožilo za 1111 gld. 20 kr. 15 podružnic je štelo 556 članov s 6638 gld. 12 kr. premoženja. Pri volitvi novega odbora za dobo 3 let izvolili so se dosedanji funkcijonarji, namreč, gg.: Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, dr. Emil Bock, Jakob Čik, Peter Grasselli, Vincenc Hübschmann, dr. Friderik Keesbacher, Emerik Mayer, Ivan Murnik, Ivan Perdan in Andrej Zamejic za glavno društvo in gospodje Albin Achtschin, Franc Doberlet, Ferdinand Mahr, Gabrijel Piccoli in dr. Jos. Stare za podružnice. Za pregledovalce računov so se zopet izvolili gg.: višji računski svetnik Viktor Colloretto, Karol Karinger in Josip Kušar in za namestnike gg.; Anton Klein in Josip Lozar. Konečno je zbor izrazil s tem, da je vstal s sedežev vsem dobrotnikom in pospešiteljem društva najtoplejšo zahvalo, posebno kranjski hranilnici, kranjskemu deželnemu zboru, večim gospodom okrajnim glavarjem za njih krepko pospeševanje društvenih interesov, potem odposlancem pri zveznem zboru, vodstvom podružnic, ljubljanskemu časopisju itd. Pri odborovi seji, ki se je na to vršila, se je zopet izvolilo dosedanje predsedstvo, namreč gosp. Emerik Mayer predsednikom, gosp. Ivan Murnik I. podpredsednikom in gosp. dr. Friderik Keesbacher II. podpredsednikom. Dalje je volil odbor 3 odposlance k zveznemu zboru na Dunaji in sicer 2 za glavno društvo in 1 za podružnice. Dosedanji razsodiški kolegij obstoječ iz gospodov c. kr. dež. sodn. svetnika Jos. Martinak-a, c. kr. dež. sodn. svetnika Karola Pleško-ta, c. kr. dvornega svetnika dr. Jos. Rašič-a, potem c. kr. deželnovladnega svetnika Ludovika markija Gozani-ja in c. kr. dež. vladnega svetnika Jos. Merk-a se zopet potrdi.

— **Dramatično društvo v Ljubjani** je imelo 16. t. m. svoj redni občni zbor. Iz poročila o društvenem delovanji v minoli gledališki sezoni posnamemo: Vseh predstav je bilo 70 in sicer 35 dramskih, 33 opernih in 2 dramski in operni skupno. Dohodkov je imelo društvo 17.744 gld. 51 kr. stroškov pa 17.633 gld. 44½ kr. Na gažah se je izdalo 14.090 gld. Predstave so nesle le čistih 4034 gld. 37 kr. Društvo je imelo 193 udov. Na novo se je volil v odbor g. dr. Zbašnik. G. predsednik dr. Tavčar je zaključil z zahvalo podpornikom občni zbor.

— **Šenklavsko-frančiškanška ženska podružnica** družbe sv. Cirila in Metoda je priredila minolo nedeljo prav zabovno veselico v Narodnem domu. Svirala je vojaška godba in pel prav pohvalno zbor in četverospev slovenskega trgovskega pevskega društva. Originalna pošta in vabljivi buffet, katera so priredile marljive podružnične odbornice sta vrgla lepo svoto v prid šolski družbi. Veselica se je obnesla v zabavnem in gmotnem oziru vrlo dobro.

— **Vseučilišče v Ljubljani.** Črnomaljski mestni zastop je sklenil peticijo na poslansko zbornico, v kateri se povdarja živa potreba ustanovitve slov. vseučilišča v Ljubljani. — Slovenske občine storite jednako!

— **Ljubljanski nemškutarji** hočejo tudi letos poskusiti svojo srečo pri občinskih nadomestnih volitvah, ki se bodo vršile prihodnji teden. Postavili so v prvem in drugem po dva, v tretjem razredu ednega kandidata. Upanja na zmago pač nimajo, a pokazati hočejo, da so tu. Ker se tako radi pokažejo nasprotne Slovencem, bi bilo le naravno, ko bi ti iz tega povsod izvajali konsekvence. Marsikaterega nemškutarja bi utegnilo to boleti. Dolžnost slovenskih volilcev pa je, da polnoštevilno stopijo na volišče in jednoglasno oddado glasove slovenskim kandidatom in s tem prav odločno zavrnejo domišljavost presitih nemškutarjev. Seveda odkar so se Nemci proglasili za „Herrenvolk“ v Avstriji, hočejo tudi ljubljanski nemškutarji biti deležni tega naslova.

— **Vipavska in vrhniška železnica.** Z zgradbo obeh železnic se prične v kratkem. Dela za vrhniško železnico so se oddala stavbeniku g. Filipu Zupančiču v Ljubljani. Z zaznamovanjem tira pri Vipavski železnici so pričeli inženirji že 14. t. m. V Gorici bo stal kolodvor južno od sedanjega in železnica se zavije potem sredi polja proti Biljam, od tam pa pojde skoz in skoz za Vipavo navzgor do Ustij ob kranjski meji, kjer se obrne nekoliko nazaj proti Putrihom blizu Ajdovščine. Vipavska železnica bo le 30·2 km. dolga in imela naslednje postaje: Bilje, Dornberg, Sela-Fužine, Kamenje-Kodrovo, Žabje, Ustje in Ajdovščina. Pri Dornbergu bo treba mostu čez Vipavščico, pri Rojcih pa 300 m. dolg predor.

— **Razgrajači — gospodarji v Trstu.** Ko je tržaški škof monsign. Šterk odredil poleg laških in nemških tudi izvanredne misijonske pridige v slovenskem jeziku pri sv. Jakobu v Trstu, tedaj je stopil ves lahonski iredentarski Izrael tržaški po konci in se vrgel z vso togoto proti slovenskim propovedim, češ škof hoče Trst posloveniti. Z mestnim zborom na čelu so poskusili vse, da zaprečijo napovedane slovenske pridige. Župan je osebno protestoval pri škofu in mestni gospodje so vprizorili tudi protest 80 laških duhovnikov. Ker jim je več narodni fanatizem nego vera, postavili so se ti duhovniki na komando židovstva proti svojemu škofu. Poskusili so zoprneži tudi tožiti škofa pri papežovem nunciju na Dunaji. Laški časopisi „židovski“ in „katoliški“ so pa kar grmeli s strastnimi napadi na škofa. Mestni zbor je odtegnil stolni cerkvi tudi sodelovanje mestne godbe in pevskega zbora. Tem napadom se je naposled škof toliko udal, da je slovenske propovedi za nekaj tednov odložil. Seveda proti napovedi nemških najmanje pa laških propovedi se ni dvignil nobeden. Ko so se pa minoli teden pričele v cerkvi sv. Antona novega laške propovedi tedaj je bil lahonski iredentizem in socijalni demokratizem pod vodstvom židovstva zopet ves po konci. Josip Pavisich je razpravljal socijalno vprašanje in v svoji propovedi pobijal brezverstvo ter nevarne nauke socijalnih demokratov. Zbralo se je v cerkvi in pred cerkvijo nebrojno najete poulične sodrge, ki je propovednika motila v propovedanji. Demonstrantje so vprizorili največje izgrede po mestu. S klici: Proč z jezuiti, proč s škofom so rjoveli sem ter tja po ulicah. Policija in

mogla več vzdržavati reda, prišli so na pomoč vojaki. Veliko demonstrantov so zaprli in tekla je tudi kri. Izgredi so se ponavljali vsak večer. Mestni zbor, namesto da bi pomirovalno vplival, je v posebni seji protestoval proti škofovi naredbi, se zavzel za razgrajače in tako dal potuho fakinaži. Vladni zastopnik, ki je seji prisostvoval, ni nasprotoval sklepanju mestnih očetov. Vsakteri zahtevi mestnih gospodov vselej poslušna vlada seveda ni mogla tudi v tem slučaju drugače, nego da ustreže razljutenim mestnim gospodom. Posredovala je pri škofu in ta je preklical nadaljevanje laških kakor tudi odredbo glede slovenskih in nemških propovedij. Vlada in cerkev sta kapitulirali pred poulično sodrgo in mestnim zborom. Katoliških propovedij ne bo ker tako hočejo židje. Židovska laška iredenta je lahko vesela tega vspeha. Zaprečila ni le slovenskih temveč sploh propovedi. Treba ji je le s silo nastopiti in vse se ji uda. Vspeh sile je pri nas pristopen le še Nemcem, ki so zadnji čas želi to-li lepe vspehe na tem polju. Seveda s Slovani je druga. Ti se morajo pokoriti. Zares čudno to, v Trstu, na Dunaji, Gradci, itd., demonstrantje z vspehom nastopajo proti vladi in cerkvi, a v Ljubljani niso imele demostracije najmanjega vspeha niti proti pičlemu „tucetu“ nezrelih našemljenih pobov.

— **Vodovod v Škofjeloki** Škofjeločani so se jeli potegovati za zgradbo vodovoda. Mestni zbor je sklenil, da je v izvršitev tega vprašanja pričeti z vsemi v to potrebnimi predeli. Voda bi se naj napeljala izpod Ljubnika ali Starega gradu. Z napravo vodovoda bi Škofjaloka v vsakem oziru mn go pridobila.

— **Potres**. Minolo nedeljo ob $^{3}/_{4}$12 uri po noči primeril se je v Ljnbljani in tudi drugod zopet srednje močan potresen sunek, ki sicer ni napravil nobene škode pač pa precej strahu.

— **Požar** je vpepelil dne 15. t. m. mizarju Francetu Čehu na Karolinski zemlji delavnico z vsem orodjem. Delavnica je bila lesena. Škoda je 800 gld: Pogorelec je bil zavarovan. Ljubljanski gasilci so ogenj omejili.

— **Jubilejske ustanove** Južnoštajerska hranilnica v Celju je sklenila iz čistega dobička prihodnjih let ustanoviti zaklad v znesku 15.000 gld. za tri dijaške ustanove pod imenom Cesar Franc Jožefa I. jubilejske ustanove.

— **Pokopali** so minolo sredo v Cerkljah pri Kranju mnogoletnega župana g. Vavkena. Lahka mu zemlja!

— **Umrla** je v Kamniku dne 18. t. m. gospa Julijana Močnik roj. Debevc, soproga odličnega rodoljuba, bivšega župana, lekarnarja in posestnika g. Močnika.

— **Grozovitež**. Malovreden Ivan Cergolj iz Rocala pri Trstu, ki je svojemu očetu že obilo zlega prizadjal je hotel tega na veliko soboto na grozen način umoriti. Priplazil se je skrivaj v očetovo spalnico, privezal očeta z vrvjo na posteljo, potem pa polil posteljo s petrolejem in jo vžgal Očetu se je s silo posrečilo rešiti se. Ničvredni sin je to storil svojemu očetu, ker mu ni hotel več denarja dajati.

— **Nesreča pri streljanji** Na veliko nedeljo sta se ponesrečila v Kropi kovača Janez Petrač in Jožef Dermota, ko sta streljala z možnarji. Smodnik se je vžgal pri nabijanji možnarja in poškodovalo je Petrača prav znatno, Dermota pa manj. Petrač je moral v dež. bolnico. Pri streljanji ni nikoli preveč pozornosti!

— **Grof Dragotin Khuen-Hedervary ban hrvatski — slepar**. Pred nekaterimi dnevi se je izvršila pred gjursko poroto obravnava proti g. Juriju Ertlu, katerega sta grof Khuen in ravnatelj njegovega posestva, Iv. Möller tožila opravljanja in žaljenja časti. Ertl je vzel namreč v zakup grofovo posestvo z znatno zakupnino, katere pa ni mogel plačati, ker se mu je pri sklepanju pogodbe o svojstvih oziroma o nedostatkih posestva nalašč napačno poročalo. To sleparenje pa je Ertl razkril v brošurah in v javnih člankih, v katerih je dokazal, da je s Khuenovim posestvom vsled rednih povodenj, radi močvirja in vlage izgubil ves svoj imetek, t. j. 50.000 gld, kateri so prešli v žep bana. Ertl je v jedni brošuri tudi zapisal: „Ivana Möllera zajedno sa grofom držim i proglasujem prostim varalicama“. Vsled tožbe je prišel Ertl pred poroto, kjer je sijajno dokazal, da sta ga ban in njegov oskrbnik vedoma in hotoma osleparila ter si krivično prisvojila zakupnino, hkratu pa gmotno upropastila najemnika. Vladni listi so molčali o gjurski razsodbi, ki je proglasila Ertla svobodnim ter s tem potrdila javno Ertlovo izjavo. Potem pa so skušali vso stvar pomanjšati z lažjo, da je dal Ertlov odvetnik banu zadoščenje. Toda odvetnik Polony Geza je tudi to trditev nemudoma ovrgel. — Opozicijonalni deželni poslanec dr. Franko Potočnjak je presadil to prozaično cvetko iz vrta banovega na politično polje in objavil v zagrebškem listu „Narodna Misao“ odprto pismo proti njemu. Potočnjak ostro prijema bana — sleparja — v tem pismu in ga pozivlje, da izvaja konsekvence iz tega.

— **Čudna beračica**. V Cürihu na Švicarskem je preiskalo sodišče stnaovanje neke beračice, ki je bila zatožena, nepoštenega beračenja. Neverojetno je, kolike množine raznih živil obleke in drugega blaga se je tukaj našlo. Sodna komisija je našla v sobi, ki je bila skoro vsa natlačena s temi predmeti, tako da je bil samo pristop do postelje prost, nič manj kot 348 velikih in 1109 majhnih kosov kruha, 294 kosov potvice, 140 klobas, 177 koscev mesa, dalje velike množine sadja, riža, kave itd. Od obleke se je naštelo 219 jopičev, 300 predpasnikov, 170 vratnih rut, 45 parov čevljev, 536 parov nogavic itd. Poleg vsega tega se je našlo še 150 frankov denarja. Pred sodiščem je beračica izjavila, da je le hranila za stare dni.

— **Praga**. Praški župan dr Podlipny je bil z odposlanstvom mestnega zastopa pri cesarji v avdijenci, prosit ga, da bi jeden član cesarske hiše stanoval stalno v Pragi.

— **Dunaj slovansko mesto**. Intimus ogerskega predsednika Banffyja tajni svetnik Lang je izdal knjigo, v kateri dokazuje, da Madjari nimajo vzroka podpirati Nemcev v Cislitvanski in ne zadrževati uveljavljenja jednakopravnosti vseh avstrijskih narodov. Konečno prorokuje pisatelj, da bode Dunaj v XX. stoletju slovansko mesto Tu govori Madjar kakor, da bi bil prijatelj Slovanov, a kaj vidimo na Ogerskem, sistematično zatiranje Slovanov.

— **Zaradi jedne krone** V Zaluzi blizu Janova v Galiciji je prosil neki delavec gostilničarja Schildhausa naj mu posodi jedno krono. Ker ta ni tega storil, zažgal mu je delavec hišo. Zgoreli sta tudi dve gostilničarjevi hčeri. Mož in žena sta tako obžgana, da ne okrevata več.

— **Muhamedanski verski fanatizem** je že povzročil mnogo zlega in ga bo še. Muhamedanec je preverjen, da mora potovati v sveto mesto Meko in če tudi ima na poti gladu umreti. Nebrojne čete Muhamedancev tudi res umro. Stradanje, revščina jih primora, da na potu omagajo. Temu sledi kuga in bedno stanje vseh prebivalcev v dotičnem kraju je gotovo. Žalostne so zopet sedaj razmere v Arabiji. Vsled gromadenja romarjev v Meki in Medini je lakota že pritisnila in nevarnost je da nastane kuga. Turški sultan, ki je izvedel za to nevarnost hoče s pošiljanjem živil v Meko odstraniti pretečo nevarnost in olajšati bedo. Seveda po edino dobrem sredstvu, prepovedati potovanje v Meko, ne bo segel, ker mu to ne dopušča versko prepričanje.

— **Katolikov** je po najnovejši štetvi 241, 130.000 na celem svetu. Vseh ljudij je 1520,570.000. Katoliško cerkev čaka še obilo dela.

— **Promet v Londonu**. Velikansk se more zvati cestni promet v Londonu. Po nekem poročilu prepeljejo vsako

leto štiri mestne železnice 191 milijonov ljudij, osem železnic, ki vozijo mej predmestji in notranjim mestom 210 milijonov, 1170 konjskih železnic 150 milijonov in okrog 3150 omnibusov 330 milijonov ljudij. To znese skupaj 881 milijonov ljudij. Pri tem pa ni vštetih 11.034 fijakarjev.

— **Elementarna nezgoda.** V Libohovicah pri Hebu na Češkem so veliki usadi podrli 39 hiš, mej temi župnišče in šolo. Nad 200 ljudij je izgubilo zavetišča. Usadi so pridrli s tako močjo, da so odnesli nekatere objekte do 20 metrov daleč. Strokovnjaki so se izrekli, da je katastrofa nastala vsled podzemskih voda in so se prvotno izjavili, da je odvrnitev takih nezgod nemogoča. Vender pa se zdaj bavijo z načrtom, kako v prihodnje onemogočiti jednake nezgode. Cesar je podaril za ponesrečence 2000 gld. in država je takoj nakazala 5000 gld. podpore.

— **S strupom za podgane** se je zastrupilo v Battonyji 5 otrok. Oče je kupil za podgane strupa in ga spravil doma, a otroci so ga našli in jeli pokušati. Ker je bil sladek so ga toliko časa pokušali, da so vsega pojedli in vsled tega umrli.

— **Junaški otrok.** Na bregu Seine v Parizu se je igralo pred kratkim dvoje otrok. Najedenkrat je padlo najmlajše, triletno dete v vodo. Njegov brat, sedemleten deček, je skočil za njim, toda bratca ni mogel najti v valovih. Težko je priplaval zopet na breg, tedaj pa je zagledal utapljajoče se dete; urno je skočil še jedenkrat za njim ter ga rešil.

— **Prognanci v Sibiriji** Po ruskih poročilih je bilo od leta 1823 do l 1897 prognanih 907 244 oseb v Sibirijo. Vender je bilo mej temi 215.843 oseb, ki so šli prostovoljno za sorodniki v Sibirijo. Največ prognancev je bilo za časa carja Aleksandra II. Število prognancev in njih potomcev tvori sedaj eno četrtino vsega prebivalstva v Sibiriji.

— **Nakit žensk** Dočim nosijo pariške dame male želvice na prsih in po vratu, lišpajo se v Aziji s kresnicami. Neka ruska grofica je na večerno slavje, katero je priredil podkralj indijski, prišla v lepi črni obleki, ki je bila posuta in obrobljena s samimi hrošči, ki se po noči svetijo v najrazličnejih in najčarobnejih barvah. Grofica je vzbujala veliko pozornost s svojimi izvanrednim nakitom.

— **Ženske na Kubi.** Na Kubi prebiva troje vrst žensk: bele, črne in Kreolinje. Največ je črnih, katere pa gledajo z velikim spoštovanjem bele, kakor da so te neka višja bitja. Najiskrenejša želja vsake zamorke je, priti v Evropo ter se poročiti z Evropejcem. Bogate ženske na Kubi žive v večnem „dolce far niente“, dočim so ubožne jako pridne ter po tvornicah veliko delajo. Kreolinje pošiljajo svoje hčere v Pariz v šolo; domu prišedši se omože ter prežive večino svojega življenja v gugalnem stolu; bavijo se le s koketovanjem pušenjem cigaret, liznjem slaščic in toaletnimi vprašanji. Najbolj nevedne so pa prebivalke Antil, katere so sicer jako lepe, ki pa tudi zelo hitro uvenejo.

— **Kako kaznujejo na Koreji** V vzhodni Aziji, za katero se toliko pulijo evropske velevlasti, so še daleč od kulture. Grozen način kaznovanja je ondi še doma. Pred dvemi leti usmrtili so koreanskega prestolonaslednika na javnem trgu. Neki Francoz, ki je bil priča tega usmrčenja poroča: Sedanji kralj je prišel na koreanski prestol s tem, da je zarotniško dal umoriti svojega brata, prejšnjega kralja. Nečak umorjenca je bil določen za prestolonaslednika. Po kraljevi smrti je ubežal ta v Pariz in ondi preživel kot sluga v nekem muzeju dve leti. Sedaj ga pokličejo njegovi pristaši domov. Stopil je na čelo zaroti, ki bi imela pahniti sedanjega kralja s prestola. Toda zaroto so izdali in prestolonaslednika ter njegove pristaše so vjeli in vrgli v nepokrit stolp. Neznosno solnce je pripekalo na nje in krvniki so jih mučili še s tem, da so jih polivali z živim vapnom. Slednjič so peljali ujetnike na javen trg k usmrčenju. Prestolonaslednika so privezali za vsako roko na jednega konja, ki sta mu jih tako izpulila. Ednako so mu odtrgali nogi in konečno so s konji raztrgali še telo

— **Samomor konja.** V Parizu je padel nedavno konj nekega omnibusa. Da se umiri, ga je voznik izpregel ter vodil po mostu Seine. Toda konj se mu je iztrgal ter skočil z mostu v vodo, kjer je še nekaj časa plaval, nato pa je utonil.

— **O aferi dr. Potočnjak-Rubido-Zichy** je izšla v Novem Sadu brošura pod naslovom: „Poštenje i moral pod vladom Dragotina grofa Khuen-Hedérvaryja, ki kaže, kako je grof Khuen skušal s svojimi pomagači dr. Potočnjaka moralno ubiti in da temu grofu ni druzega mar, kakor na Hrvatskem razširjati madjarsko državno idejo.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 13. apr. 1897. Pšenica gld. 13.40 kr. rž gld. 9·50 kr., ječmen gld. 8·— kr., oves gld. 7·80 kr, ajda gld. 9.80 kr., proso gld. 7·30 kr., turšica gld. 6·60 kr. leča gld. 15·— kr., grah gld. 14·— kr., fižol gld. 12·— kr Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Compagni

General Transatlantique

največja

francoska brza parobrodska črta.

Redni odhod iz Havra v Newyork vsaki teden.

Vozni listek III. razreda

iz Zagreba v Newyork

stane 95 gld.

z izvrstno postrežbo in vinom na parniku.

Prodaja voznih listkov samo vsaki ponedeljek izključljivo pri

L. Mašek in drug.

Zagreb, Margaretska ulica 10.

Posredovalnica za prevažanje ljudi in blaga tu- in onkraj morja.

Loterijske srečke

V Brnu dne 20. aprila t. l.: 74, 63, 10, 11, 19.
Na Dunaji dne 16. aprila t. l.: 64, 11, 51, 4, 83.
V Gradci dne 16. aprila t. l.: 6, 32, 64, 13 75.

Razpošiljava sukna samo zasebnikom.

En odrezek 3·10 *m* dolg zadostno za 1 moško obleko stane samo

gld.	3·10	iz dobre	pristne ovčje volne
»	4·80	» »	
»	7·50	» fine	
»	8·70	» »	
»	10·50	» finejše	
»	12·40	» angleške	
»	13 95	» grebenčaste	

En odrezek za črno salonsko obleko fl. 10·—

Blago za vrhnje sukne od 3 gld. 25 kr. meter in višje; loden v mičnih barvah 1 odrezek 6 gld. — 1 odrezek 9 gld. 95 kr. — peruvien in dosking, blago za državne in železniške uradni.e in sodnijske talarje, najfinejše grebenčasto in ševejot blago, kakor blago za finančne in žandarmerijške uniforme itd., razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih.

Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se **naravnost** od nas naroči, kakor pa pri prekupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez prebitka katerega rabata. (8)

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg štev. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljše sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratobol. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (21) (7—5)

»Velecenjeni gospod lekarnik!

Pošljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delujočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr za zamotek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušenih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Pravi trpotčev sok iz lekarne »k Zrinjskemu« v Zagrebu, dobiva se tukaj v Ljubljani v deželni lekarni pri Mariji pomagaj Milana Leusteka, Resljeva cesta št. 1.

Da se preprečijo vse prevare, imam odslej to oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pristen

Balsam

(Tinctura balsamica)

dobavlja na debelo in na drobno samo oblastveno koncesijonirana intrgovinskosodno protokolirana

tovarna balzama

lekarnarja

A. Thierry-ja

v Pregradi pri Rogatcu.

Pristen samo s to trg. sodno registrovano zeleno varstveno znamko.

Celotna priprava mojega balzama stoji pod zakonitim varstvom vzorcev.

Najstarejše, najpreizkušnejše, najcenejše in najreelnejše ljudsko domače zdravilo za prsne in pljučne boli, kašelj, izmečke, krč v želodcu, manjkanje slasti, slab okus, slabo dišečo sapo, kolcanje, zgago, vetrove, zaprtost telesa itd., za notranjo in vnanjo porabo proti zobobolu, gnitju v ustih, ozeblini, opeklinami itd.

Kjer ni nobene zaloge, naroči se naravnost z naslovom:

Tovarna balzama lekarnarja A. Thierry v Pregradi pri Rogatcu.

Cena franko za vsako poštno postajo Avstro-Ogersko je z zabojem vred:

12 malih ali 6 dvojnih steklenic . . . . . 4 krone.
60 » » 30 » » . . . . . 13 kron.

V Bosno in Hercegovino 30 kr. več.

Ponarejalce in posnemalce, kakor tudi prodajalce takih falsifikatov bodem na podlagi zakona za varstvo znamk strogo preganjal sodnim potom. (4—2) (9)

Lekarna angela varuha

Schutzengel-Apotheke

des A. THIERRY in PREGRADA

Jedino pristno

Centifolijsko mazilo

(balzamsko mazilo iz rože centifolia).

Najkrepkejše vlačno mazilo sedanjosti. Velike antiseptične vrednosti. Posebno vnetji nasprotnega učinka. Pri vseh še tako starih vnanjih bolih, škodah in ranah gotov vspeh, — vsaj najmanj zboljšanje in olajšanje bolečin prouzrojoče.

Manj nego dve škatljici se ne razpošiljati; razpošilja se jedino le proti poprejšnjemu nakazu ali proti povzetju zneska. Cena s poštnino, voznim listom in zavojem itd za 2 lončka 3 krone 40 vin.

Svarim pred nakupovanjem neučinkujočih ponarejanj in prosim natanko na to paziti, da je na vsakem lončku vžgana zgornja **varstvena znamka** in firma **»Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada«**. Vsak lonček mora biti zavit v navodilo za vporabo, katero ima to varstveno znamko — Ponarejalce in posnemalce mojega jedino pristnega centifolijskega mazila bodem na podlagi zakona za varstvo znamk strogo preganjal; isto tako prodajalce falsifikatov. Kjer ni nobene zaloge, naroči se naravnost z naslovom:

Lekarna angelja varuha in tovarna balzama A. Thierry v Pregradi pri Rogatcu.

Razpošilja se brezizjemno le proti poprejšnjemu nakazu ali proti povzetju zneska.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**